യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധം)/സർഗം 41

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ശിവഃഖ് കിമു+ച്യതേ ദേവ പരംബ്ര+ഹ്മ കിമു+ച്യതേ .
ആ+ത്മാ കിമു+ച്യതേ നാഥ പരമാ+ത്മാ കിമു+ച്യതേ .. 1

തത്-സത്/കിംഞ്-ചി+ന്ന കിംഞ്-ചി+ച്ച ശൂ+ന്യം വി+ജ്ഞാന-മേവ ച .
ഇ+ത്യാദി-ഭേദോ ഭഗ-വംസ്/ത്രിലോ-കേശ കിമു+ച്യതേ .. 2

ഈശ്വര ഉവാച .
അനാ+ദ്യന്ത-മനാ-ഭാസം സത്/കിംചി-ദിഹ വി+ദ്യതേ .
ഇ+ന്ദ്രിയാണാ-മഗ+മ്യ+ത്വാദ്/യ+ന്ന കിംചി-ദിവ+ സ്ഥിതമ് .. 3

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

യദി+ന്ദ്രി-യാണാം ബു+ദ്ധ്യാദി/യുക്താനാ-മ+പ്യ-ദൃ+ശ്യതാമ് .
ഗതംൻ തത്-കഥ-മീശാന+ ത്വശങ്കേ-നോപ-ഗ+മ്യതേ .. 4

ഈശ്വര ഉവാച .
യോ മുമു+ക്ഷുര-വി+ദ്യാംശഃഖ് കേവലോ നാമ സാ+ത്ത്വികഃ .
സാ+ത്ത്വികൈ-രേവ സോ∫വി+ദ്യാ/ഭാഗൈഃശ് ശാസ്ത്രാ-ദിനാ-മഭിഃ .. 5

അവി+ദ്യാം ശ്രേഷ്ഠയാ+ ശ്രേഷ്ഠാംങ് ക്ഷാല-യ+ന്നിഹ തിഷ്ഠതി .
മലം മലേ-നാപ-ഹര/+ന്യുക്തി+ജ്ഞോ രജകോ യഥാ .. 6

കാക-താലീയ-വത്/പ+ശ്ചാ/ദവി+ദ്യാ+ക്ഷയ ആഗതേ .
പ്രപശ്യ+ത്യാ+ത്മനൈ/വാ+ത്മാ+ സ്വഭാവ+സ്യൈവ നി+ശ്ചയഃ .. 7

യഥാകഥംഞ്-ചിദങ്/ഗാരേ നിഘ്യ+ഷ്യ+ ക്ഷാലയഞ്-ഛിശുഃ .
കര-നൈർ-മല്യ-മാപ്നോതി/
കാർഷ്+(ണി-ആ)ങ്/ഗാര+ക്ഷയേ യഥാ .. 8

യഥാ-കഥംഞ്-ചി+ച്ഛാസ്ത്രാ+ദ്യൈർ/ഭാഗൈർ/ഭാഗംവ് വിചാരയേത് .
സാ+ത്ത്വികസ്-താമസോ ഭാഗോ+ ദ്വയോ-രാ+ത്മോ-ദയസ്/തഥാ .. 9

പശ്യ+ത്യാ+ത്മാന-മാത്-മൈവ വിചാര-യതി ചാ+ത്മനാ .
ആത്-മൈ/വേഹാ+സ്തി നാവി+ദ്യാ ഇ+ത്യ-വി+ദ്യാ+ക്ഷയംവ് വിദുഃ .. 10

യാവത്/കിംചി-ദിദംവ് വസ്തു നാനാ നാ+ത്മാവ-ഗ+മ്യതാമ് .
ക്രമാ ഗുരൂപ-ദേശാ+ദ്യാ നാ+ത്മ+ജ്ഞാനസ്യ കാരണമ് .. 11

ഗുരുർ/ഹീ+ന്ദ്രിയ-വൃ+ത്താ+ത്മാ ബ്ര+ഹ്മ സർവേ+ന്ദ്രിയ+ക്ഷയാത് .
യ+ദ്വസ്തു യത്/ക്ഷയേ പ്രാ+പ്യംൻ ത+ത്ത+സ്മിൻഥ്.സതി നാ+പ്യതേ .. 12

അകാരണാ+ന്യപി+ പ്രാപ്താ ഭൃശംങ് കാരണതാംൻ ദ്വിജ .
ക്രമാ ഗുരൂപ-ദേശാ+ദ്യാ ആ+ത്മ+ജ്ഞാന+സ്യ സി+ദ്ധയേ .. 13

ക്രമേ ഗുരൂപ-ദേശാനാം പ്രവൃത്തേ ശി+ഷ്യ-ബോധതഃ .
അനിർ/ദേശ്യോ∫+പ്യ-ദൃ+ശ്യോ∫പി+ സ്വയ-മാ+ത്മാ+ പ്രസീദതി .. 14

ശാ+സ്ത്രാർ/ഥൈർ/ബു+ധ്യതേ നാ+ത്മാ ഗുരോർ-വച-നതോ ന ച .
ബു+ധ്യതേ+ സ്വയമേ-വൈഷ+ സ്വബോധ-വശ-തസ്-തതഃ .. 15

ഗുരൂപ-ദേശ-ശാസ്ത്രാർ/ഥൈർ/വിനാ ചാ+ത്മാ ന ബുധ്യതേ .
ഏതത്-സംയോഗ-സ+ത്തൈവ+ സ്വാത്മ+ജ്ഞാന+പ്രകാശിനീ .. 16

ഗുരു-ശാ+സ്ത്രാർഥ/ശി+ഷ്യാണാംഞ് ചിര-സംയോഗ-സ+ത്തയാ .
അഹനീവ ജനാ-ചാര ആ+ത്മ+ജ്ഞാനം പ്രവർ-തതേ .. 17

കർമ-ബു+ദ്ധീ+ന്ദ്രിയാ+ദ്യ+ന്ത/-സുഖ-ദുഃഖാദി-സംങ്-ക്ഷയേ .
ശിവ ആ+ത്മേതി കഥിതസ്/തത്-സദി+ത്യാദിനാ-മഭിഃ .. 18

യ+ത്രേദ-മഖിലംൻ നാസ്തി ത+ദ്രൂപേ/ണൈവ ചാസ്തി വാ .
തദാ-കാശാ-ദ+ച്ഛ-തര/മനന്തം സദി-വാ+സ്തി ഹി .. 19

അവി+ശ്രാന്ത-തയാ യ+ത്ര തനു-വി+ദ്യൈർ/മുമു+ക്ഷുഭിഃ .
വിചിത്ര-ശു+ദ്ധ-മനന-കല+ങ്ക/കലിതാ+ത്മഭിഃ .. 20

അദൂര ഏവ തിഷ്ഠദ്-ഭിർ/ജീവ+ന്മു+ക്ത+സ്യ ദൃക്പഥേ .
മോ+ക്ഷോ-പാസക-ബോധായ ശാ+സ്ത്രാർഥ-രചനായ ച .. 21

ബ്ര+ഹ്മേ+ന്ദ്ര-രു+ദ്ര+പ്രമുഖൈർ/ലോക-പാലൈഃസ് സുപ+ണ്ഡിതൈഃ .
പുരാണവേദ-സി+ദ്ധാ+ന്ത-സി-ദ്ധയേ ഭാവിതാ+ത്മഭിഃ .. 22

ചിദ്-ബ്ര+ഹ്മ ശിവ ആ+ത്മേശ/പരമാ+ത്മേ+ശ്വരാ-ദികാ .
ഏതസ്മിൻ+ക+ല്പിതാ സംഞ്.ജ്ഞാ നിഃസ്-സംഞ്.ജ്ഞേ പൃഥഗീ+ശ്വരേ .. 23

ഏവ-മേതജ്-ജഗ+ത്ത+ത്ത്വം സ്വംൻ ത+ത്ത്വം ശിവ-നാമകമ് .
സർവഥാ സർവദാ സർവ/സർവംയ് യ+ത്സുഖ-മാ+സ്വ ഭോ .. 24

ശിവ ആ+ത്മാ പരം ബ്ര+ഹ്മേ+ത്യാദി-ശബ്-ദൈസ്തു ഭി+ന്നതാ .
പുരാ-തനൈർ/വിരചിതാ ത+സ്യ ഭേദോ ന വസ്തുതഃ .. 25

ഏവംൻ ദേവാർചനംൻ നിത്യംഞ്. ജ്ഞഃഖ് കുർവ+ന്മുനി-നായക .
യ+ത്രാസ്മ-ദാദയോ ഭൃ+ത്യാസ്/തത്-പ്രയാ+ന്തി പരം പദമ് .. 26

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

അവി+ദ്യ/മാന-മേവേദംവ് വി+ദ്യ-മാന-മിവ+ സ്ഥിതമ് .
യഥാ ത+ന്മേ സമാ-സേന ഭഗവ+ന്വക്തു-മർഹസി .. 27

ഈശ്വര ഉവാച .

യോ ്സൗ+ ബ്ര+ഹ്മാദി-ശബ്ദാർഥഃസ് സംവ്-വിദംവ് വി+ദ്ധി കേവലമ് .
സ്വച്ഛ-മാകാശ-മ+പ്യ+സ്യ+ സ്ഥൂലം മേരു-രണോ-രിവ .. 28

സാ വേ+ദ്യ-മിഹ ഗ+ച്ഛ+ന്തീ യാതി ചി+ന്നാമ-യോ+ഗ്യതാമ് .
അ+പ്യ-വേ+ദ്യ-വതീ നൂന/മു+ന്മ+ന്യന്ത-പദ+സ്ഥിതാ .. 29

ക്ഷണാദ്-ഭാവിത-വേ+ദ്യ+ത്ത്വാ/ദഹ+ന്താ-മനുഗ+ച്ഛതി .
പുരുഷ+ത്വാത്/പുമാൻഥ്.സ്വപ്നേ വന-വാരണതാ-മിവ .. 30

അ+സ്യാ-ഹ+ന്താദി-രൂപായാ ദേശതാംങ് കാലതാംങ് ഗതാഃ .
സംപ+ദ്യ+ന്തേ തതഃശ് ശൂ+ന്യ/രൂപി+ണ്യഃസ് സ+ഖ്യ ഏവ താഃ .. 31

താഭിഃസ് സംവ്-വലിതാ സൈവ സ+ത്താ ജീവാഭി-ധാനികാ .
ഭവതി+ സ്പന്ദ-വി+ജ്ഞാനാ പവന+സ്യേവ ലേഖികാ .. 32

ജീവ-ശ+ക്തിസ്-തഥാ-ഭൂതാ നി+ശ്ചയൈക-വിലാസിനീ .
ബുദ്ധിതാ-മനു-യാതാ സാ ഭവ+ത്യ+ജ്ഞ-പദേ+ സ്ഥിതാ .. 33

ശബ്ദ-ശ+ക്ത്യാ+ ക്രിയാ-ശ+ക്ത്യാ+ ജ്ഞാന-ശ+ക്ത്യാനു-ഗ+മ്യതേ .
പ്ര+ത്യേകം പ്രസ്ഫുര+ത്യ+ന്ത/ര+പ്ര-ദർശിത-രൂപയാ .. 34

മിലിത്-വൈഷ ഗണഃഹ ക്ഷിപ്രം സ്മൃതിം സമനു-കൂലയൻ .
മനോ ഭവതി ഭൂതാ+ത്മ/ബീജം സംങ്-കല്പ-ശാഖിനഃ .. 35

ആതി-വാഹിക-ദേഹോ+ക്തി/ഭാജനംൻ ത+ദ്വി/ദുർ-ബുധാഃ .
അ+ന്ത+സ്ഥയാ+ ബ്ര+ഹ്മ-ശ+ക്ത്യാ/+ ജ്ഞ-രൂപം സ്വാ+ത്മ-നാ+ത്മദൃക് .. 36

സംപ+ദ്യ-മാനാ ഏവാസ്മിംശ്-ചേത-സീമാ-ഹി ശ+ക്തയഃ .
പ+ശ്ചാദിഹ ബഹിഷ്ഠാ+സ്താ ഉ+ദ്യ+(ന്തി-അ)നുദിതാ അപി .. 37

വാത-സ+ത്താ+ സ്പ+ന്ദ-സ+ത്താ/+ സ്പർശ-സ+ത്താ തഥൈവ ച .
ത്വക്-സ+ത്താ തേജസാം സ+ത്താ തഥാ സ+ത്താ+പ്രകാശിനീ .. 38

രൂപ-സ+ത്താ ജല-സ+ത്താ+ സ്വാദു-സത്താ തഥൈവ ച .
തഥൈവ രസ-സ+ത്താ ച ഗ+ന്ധ/സ+ത്താ തഥൈവ ച .. 39

ഭൂസത്താ ഹേമ-സത്താ ച പി+ണ്ഡ-സ+ത്താ ച പീവരീ .
ദേശ-സ+ത്താ/ കാല-സ+ത്താ/ സർവാ+ഢ്യാകാര-വർജിതാ .. 40

സർവ-സ+ത്താ-ഗണംഞ് ചൈതത്/ക്രോഡീ-കൃത്യ+ സ്വരൂപ-വത് .
സ്ഫുര+ത്യാ+ശ്രിത്യ പ+ത്രാദി ബീജം ബീജാ-ദിതാംങ് ഗതമ് .. 41

ഏതത്/പു+ര്യഷ്ടകം വിദ്ധി ദേഹോ/യംഞ്ച് ചാതി-വാഹികഃ .
അപാര-ബോധ-മേത+ത്തു+ സ്ഫുര+ത്യങ്ഗ വിഭാഗ-വത് .. 42

ഏവ-മാ+ദ്യങ്ഗ-സംപ+ന്നം സംപ+ന്നംൻ ന ച കിംചന .
ന+ ജ്ഞാനംൻ ന ച ത+ദ്രൂപംൻ നവിദാ-ചിത-ചേതനമ് .. 43

പരം പരേ+ പ്രസ്-ഫുരിതംങ്ങ് കേവലംങ്ങ് കേവലാ+ത്മ സത് .
ജലപീഠ+സ്യ ജഠരേ ജല+ദ്രവ-വിലാസവത് .. 44

സംവിത്-സംവേ-ദനൈ-കാ+ത്മ പൃഥഗേ-തദ-ചേതനമ് .
സംപ+ദ്യതേ പരി+ജ്ഞാതം സംങ്ങ്-ക+ല്പ-നഗരോ-പമമ് .. 45

സംവ്-വേദനാത്/പരി+ജ്ഞാനാ+ച്ഛിവതാ-മേവ ഗ+ച്ഛതി .
അ+ജ്ഞാത-മേവ വാ യ+ത്തത്/കഥംങ്ങ് ഗ+ച്ഛതി വസ്തു-താമ് .. 46

അഥൈത+ദ്വി+ന്ദതേ+ സ്വാന്തഃസ്-സംക+ല്പാ/ദംശതാ+ സ്വതഃ .
ത+ന്മാ+ത്ര-സ+ത്താ ത+സ്യാണോ/രേതാം പ+ശ്യതി ദേഹകേ .. 47

സർവം സ്ഥൂല+ത്വ/മാപ+ന്നംൻ തദേ-വാശു+ പ്രപ+ശ്യതി .
ത+സ്യ ത+ന്മാ+ത്ര-ര+ന്ധ്രാണി യഥാ-ദേശം പ്രപ+ശ്യതി .. 48

തതഃഫ് പുരുഷ-രൂപൈക/ഭാവനാത്/പുരുഷാ-കൃതിമ് .
കാക-താലീയ-വദ്-ദൃഷ്ട്വാ തുഷ്ടം പുഷ്ടം ഭവ+ത്യലമ് .. 49

ജീവ-ദേത-ദവ+സ്ഥാകം സ്ഥിതം പശ്യതി ദേഹകമ് .
അസ+ന്ത-മേവ ഗ+ന്ധർവ/-പുരം സ്വ+പ്ര-നരംയ് യഥാ .. 50

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഗന്ധർവ-നഗരാ-കാര-മപി+ സ്വപ്ന-നരോ-പമമ് .
ജഗദ്-ദുഃഖായ ദുഃഖ+സ്യ കാ+ത്ര യുക്തിഃഫ് പരി+ക്ഷയേ .. 51

ഈശ്വര ഉവാച .

വാസനാ-വശതോ ദുഃഖംവ് വിദ്യ-മാനേ ചസാ ഭവേത് .
അവി+ദ്യ-മാനംഞ്ച് ച ജഗൻ-മൃഗ-തൃഷ്ണാമ്ബു/ഭങ്ഗ-വത് .. 52

അതഃഖ് കിംവ് വാ+സ്യതേ കേന ക+സ്യ വാ വാസനാ കുതഃ .
കഥം സ്വപ്ന-നരേ-ണാങ്ഗ/ മൃഗ-തൃഷ്ണാമ്ബു പീയതേ .. 53

സ+ദ്രഷ്ട-രിതു സാഹ+ന്തേ സമനോ-മനനാ-ദികേ .
അവി+ദ്യ-മാനേ ജഗതി യത്-സ+ത്തത്/പരി-ദൃ+ശ്യതേ .. 54

യ+ത്ര നോ വാസനാ നൈവ വാസകോ നൈവ വാ+സ്യതാ .
കേവലംങ്ങ് കേവലീ-ഭാവഃസ് സംശാന്ത-കലന+ഭ്രമഃ .. 55

യ+സ്യ സ+ത്യോ∫+പ്യസ+ത്യോ വാ/ ശൂന്യ ഏവ ഹി യ+ക്ഷകഃ .
വിലീനസ്-ത+സ്യ കൈവല്യാത്/കിമ+ന്യ-ദവ-ശിഷ്യതേ .. 56

ശൂന്യ ഏവ ഹി വേതാല ഇവേ+ത്ഥംഞ്ച് ചിത്ത-വാസനാ .
ഉദിതേയംഞ്ച് ജഗ+ന്നാമ്നീ ത+ച്ഛാ+ന്തൗ ശാ+ന്തി-ര+ക്ഷതാ .. 57

അഹ+ന്തായാംഞ്ച് ജഗതി ച മൃഗ-തൃഷ്ണാ-ജലേ ച യഃ .
*സാ+സ്ഥസ്/തംങ്/ ഥി-ഗ്-ഘ-ത-നരംൻ നോപ-ദേ+ശ്യസ്/ത്വസാ-വിതി .. 58

ജീവംവ് വിവേ-കിന-മിഹോപ-ദിശ+ന്തി തജ്-ജ്ഞാ
നോ ബാല-മുദ്/ഭ്രമ-മസ+ന്മയ/മാ+ര്യ/മു+ക്തമ് .
അ+ജ്ഞം/ പ്രശാസ്തി കില യഃഖ് കനകാവ-ദാതാം
സ+ സ്വപ്ന-ദൃഷ്ട-പുരുഷായ സുതാംൻ ദദാതി .. 59

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ നിർവാണ+പ്രകരണേ
പൂർവാർധേ ജഗ+ന്മി+ഥ്യാ+ത്വ+പ്രതിപാദനംൻ നാമൈക-ചത്വാരിംശഃസ് സർഗഃ .. 41
..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
23.11.2023